

GEMLA BLADET

Ärgång 18 februari 2025, ges ut av Gemla Samhällsråd!

Sön 2 Kl 15:30—19 Dambastu vid Mulavad. Sedan badar vi varje söndag fram till sommaren

Mån 3 Kl 14 Seniorträff på Solgården.

Tis 4 Kl 16 Korpens seniorgympa fortsätter i Gemla Sporthall. Nu tar vi nya friska tag. Välkomna att prova på. Upplysningar Mona 073 0559 655

Tor 6 Kl 16-19 Bastukväll för herrar. Sedan badar vi varje torsdag fram till sommaren.

Mån 10 Kl 14 Seniorträff på Solgården. Växjö Kommuns hälsovägledare informerar.

Mån 17 Kl 14 Seniorträff på Solgården .

Tis 18 Kl 14 till 17 Sportlovsaktivitet på Gemla Hembygdsgård. Vi spelar gamla och nya spel. Hembygdsföreningen bjuder på saft och kaka.

Mån 24 Kl 14 Seniorträff på Solgården.

Tis 25 Kl. 18 Gemla Samhällsråd möts i Gemla Leksaks-museum. Du är välkommen att både lyssna och yttra Dig

Se upp för halkan!
Använd broddar så underlättar Du för akuten!

Gransholms IF—Innebandy

Sön 09 Kl. 12:30 Herrar Div. 3 GIF B— SSG IF

Fre 14 Kl. 19:30 Herrar Div. 2, GIF A—IF Ariel

Köp GIF Bladet—Köp GIF Bladet

NYTT FRÅN HAREKULLA

Sportlovsaktivitet

På hembygdsgården tisdag den 18 februari Kl 14 till 17 .Vi spelar gamla och nya spel.

Couronne, fortuna, memory, kägelspel, fiaspel, svälta räv, krocket (om vädret till åter), plockepin, kinaschack, domino, pussel och andra trevligheter. Tipsrunda.

Lämpligt för barn från 3 år och uppåt.

Bjuder på saft och kaka. Välkomna!

Gemla Församling

Sön 02 Kl. 15 Gudstjänst Små och Stora. Dopfest med tårta. Hanna Stark och Medeleine Widing.

Sön 09 Kl. 17 Mässa. Hanna Stark och Erik Källner.

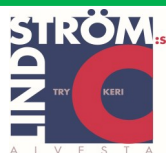
Lör 15 Kl. 17 Celebremua karissimi den helige Sigfrids fest. Musikgudstjänst på Sigfridsdagen med ensemblen Gemma. Bergunda och Öja körerna samt Väckelsångs kyrkokör som sjunger från Sigfridsofficiet. Sveriges äldsta bevarade kyrkomusik. Under ledning av Karin Lagergren, Kerstin Jonzon och Dorothea Knust.

Sön 16 Kl. 17 Mässa med Hanna Stark och Dorothea Knust

Sön 23 Kl. 17 Gudstjänst för freden! Lói Stefánsson och Dorothea Knust.

Ons 26 Kl. 18 Go bach to Sleep. Välkommen till 45 minuters stilla musik. Ta med Dig egen filt och kudde. Du möter kyrkan i mys-stämning. Vi bjuder på en kopp varm choklad. Dorothea Knust och Magnus Jakopsohn

Svenska kyrkan
VÄXJÖ

Varje år utkommer Gemlabladet med 12 nummer, ett inför varje ny månad! **Du vet väl att Du också kan bidra med material och information till Gemlabladet!** Skicka gärna bidrag till e-post gemlabladet@gemla.se. Manusstopp 15:de i varje månad.

Ölprovarna i Öja—Törnåkra!

En vacker morgon i september 1609 gick bonden Jakob i Törnåkra över till grannen Håkon, som tröskade råg på sin loge. Håkon smällde sin slaga i rågen så att det ekade i golvet plankor och ut över byn. En del korn skulle mältas och bryggas till mustigt öl. Det var en god skörd efter några oår med svält och pest.

Bortom åkrarna syntes slagna ängar och skog där kreaturen rofullt betade, här anades inte mycket av tidens svält, pest, våld och krig.

Grannen Jacob som hört Håkons tröskande gick alltså bort till honom på logen, hälsade och berömde rågen med de stora och välmatade axen. Håkon sade till grannen: Min hustru är borta idag men hon bryggde öl igår så vi kan smaka på hurudant dricka hon gjort.

Det tyckte Jacob var en bra idé. Håkon ställde ifrån sig slagan vid logbalken och de följdes åt över gården till brygg- huset där ölet väntade. Den stora rönnen prunkade av röda bär i väntan på den första frostnatten. I brygg- huset blev de båda grannarna sittande på en bänk en bra stund medan de på fastande mage drack öl och talades vid.

Håkon frågade Jacob hur han mårde nu. Gästen hade någon vecka tidigare råkat i slagsmål med grannen Per Svensson. Denne hade blivit illa skadad och måst söka vård hos bårdsjäraren i Växjö. Talet flöt lätt om såväl all- varliga som lättsamma ämnen.

Frapå dagen kom Per Svensson linkande, grannen som hade skadats av Jacob i slagsmålet för en tid sedan. Håkon bjöd också honom på öl och Per satte sig på brygg- husets tröskel. När västan vindendrev upp molnen från sjön Salen och det blev kyligare sade Håkon: Vi sitter här och fryser. Vi går in i stugan.

Av ölet blev Per och Jacob först upplivade och glada men när de kom att tänka på sitt slagsmål började de gnabbas och höjde rösten. Per skröt om sin insats i slagsmålet och Jacob svarade med att skyta om hur stark och modig han då hade varit, ”ty de var ölnarrar båda två” som det står i protokollet när saken kom inför tinget.

När de hade suttit där inne en bra stund och fortsatt prata och dricka öl grälade de allt värre.

Nu hade Pers kavata hustru kommit dit. De båda männen munhöggs allt mer tills Per drog sin kniv och hotade Jacob.

Pers hustru sprang fram, tog ett stadigt tag om halsen på sin make, tryckte ner honom mot golvet och drog honom mot dörren. Jacob sprang fram mot dörren och tog ett stadigt grepp om Pers långa hår och drog med båda händerna medan hustrun fortfarande höll fast sin man. När Per kommit ut på gården stängde Håkon sin stugdörr och lade på haspen, han ville inte ha bråk inne i stugan igen.

Nu gick dagen mot kväll och det började skymma. Håkon gick ut igen och sade till Per att Jacob hade lovat att inte bråka mer och bad honom att inte retas och vara lugn, vilket han lovade. Sedan bjöd Håkon honom att komma in igen.

När ölstånkan hade gått laget runt en eller två gånger till flög Jacob plötsligt upp från bänken, sprang över golvet bort till Per, tog honom i håret och bankade hans huvud mot sätet, båda stupade över bänken och föll under bordet. Nu var de ganska yra av öl och vrede. Till slut tog Jacob tag i skägget på Per, satte in fingrarna i hans mun och klöste honom och rev sönder hans läppar. När han förde in sin tumme i Pers mun, bet denne hårt i tummen och vägrade släppa. Jacob skrek av smärta och bad att någon skulle hjälpa honom loss.

Morgonen efter slagsmålet skulle Per in till bårdsjäraren i Växjö igen för att se över både sina nya och gamla skador. Per skickade bud till Jacob att om han hade fått några skador så kunde han få följa med honom till bårdsjäraren. Men Jacob, fortfarande rasande, sände onda ord och hot tillbaka till Per. När Per den morgonen var färdig att fara till Växjö gick han först åter hem till Håkon och de drack öl och beklagade gårdagens bråk. De gick sedan bort till Jacobs gård och frågade honom igen om han ville följa med dem till bårdsjäraren eller om de skulle hämta dit denne eftersom de båda hade skadat varandra. Per erbjöd sig att betala bårdsjäraren för att plåstra om Jacob om dennes skada var större än Pers. Sedan ville han att de skulle vara vänner, lät han hälsa. Per fick åter ett argt och hotfullt svar tillbaka. Bårdsjäraren Mäster Fröding erbjöd sig att läka Jacobs sår och fingrarna som värkte efter Pers bett. Det skulle kosta två da-

Argång 18 Februari 2025. Ges ut av Gemla Samhällsråd!

ler men Jacob ville inte anlita honom till det priset utan menade att han själv kunde läka sina skador.

Efter en tid blev värken i handen värre, det blev kallbrand i tummen där Per bitit. Den svullnade och sedan svartnade den, ändå ville han inte söka bot hos bårdskäraren utan dröjde några veckor till hela handen svullnade. Först då började han tänka på att söka läkarhjälp och gav sig till mästern Fröding. När denna undersökt den skadade handen ville han amputera den, vilket Jacob inte tillät, hur mycket han än blev rådd och förmanad. Han dröjde så länge att hela armen svartnade. Då måste man kapa armen vid armbågen. Efter en dag eller två var Jacob död. Slut här?

Kan ha varit Håkons hus i Törnåkra.

(Det hade gått tre månader från slagmålet tills Jacob dog av blodförgiftning och kallbrand från bittet i tummen).

Till Kinnevalds häradsting den 30 mars 1610 kom Jacobs bror Nils Svensson och "med sin främsta släkt på fädernet och moderne begärde de en sannfärdig dom på Per Svenssons liv". De ville ha Per dömd till döden för mord eller dråp på Jacob och ville inte erbjuda honom fred utan sade att han "som en skälm eller hund" förstört Jacobs liv och bitit ihjäl honom. En sådan dom kunde också ge efterlevande stort skadestånd. I rätten vittnade Håkon i Törnåkra om händelserna på hans gård den ödestigra dagen. Han svor med sin salighets ed på lagboken att det i allt gick till så som har berättats ovan. Per Svensson bekände också att det var sant. Då vittnades att bråket skedde dagen före Mattismässan—som år 1609 var den 21 september—och att Jacob dog på julnatten tre månader senare. Grannar vittna att Jacob inte velat söka bårdskäraren för han ansåg att det var ringa sår—"som det också i sanning var" står det skrivet i domboken. Ett litet giftigt gubbabett bara. Förakta ej litet sår och fattiga vänner, lyder ett gammalt visdomsord

Nämnden fick uppläs det 12:e kapitlet i Dråpmålsbalken och skulle därefter noggrant överväga alla omständigheter och bedöma om den döde själv i någon mån var skyldig till bråket. Sedan skulle de bedöma om de inför målsäganden, konungen och häradet kunde fria Per Svenssons liv. Målsäganden var den dödes familj. När nämnden noga hade övervägt saken gav den besked att den i sitt enkla

förstånd icke annat kunde besluta än att den döde Jacob själv var mest skyldig till bråket—rätten radar upp skäl för det:

För det första: Därför att när de grälade och inga slag utdelade och Per Svenssons hustru kom och ledde honom ifrån bordet och ville dra honom mot dörren, då borde Jacob ha suttit stilla och inte kastat tallriken eller sprungit ifrån bordet och dragit Per i håret och slagit honom i huvudet med kaveln. Nämnden tyckte att Jacob då hade gjort stor orätt, ty "den som slår först, han bryter freden".

För det andra: När Håkon hade gått emellan för att förlika dem och Per gick in och satt Per stilla i bänken. Då överföll Jacob honom med hugg och slag och vätte honom under bordet under sig. Han stack fingrarna i Pers mun och drog av honom hår och skägg - där gjorde Jacob orätt. När Per Svensson bet honom hade han verkligen orsak till det.

För det tredje: Jacob föraktade de medel Gud nådigt har gett en att söka läkare och låta bota sig i tid om hjälp erbjuds. Han borde inte "för ett vrångvist sinne och snålhets skull" ha vållat sin egen död, som här skedde. Jacob bodde icke mer än någon mil ifrån Växjö så han hade väl kunnat söka bårdskäraren, han var också en förmögen man så att han utan skada kunde betala.

Därför kunde nämnden icke döma Per Svensson ifrån livet, men "domen sändes i all underdånighet till Hans Kungliga Majestät, alla vår nådigaste konung och herre att härupå sig gunstligen förklara".

En tid senare var ståthållaren på Kronoberg Bengt Jönsson Rosenbälke i huvudstaden. Han fick med sig Kunglig Majestäts beslut i ärendet:

"Nu har Hans Kungliga Majestät av gunst och nåd denna föreskrivne dom konfirmerat och unnat Per Svensson livet, med de villkor att han skall giva målsägande en liten vängåva och sedan vara fri, vilket också skett är".

Grannarna Håkon och Per kunde fortsätta träffas och prova öl. De kanske talade om livet och om den saknade grannen och Håkon kanske kom ihåg det gamla ordstävets: När ölet går in går vettet ut. Per tyckte det lät för hårt och efterhand enades de väl om ett annat gammalt talesätt som var mer smakligt: För litet och förmycke skämmer allt.

Källa: Aron Bordons berättelser hämtade från domböcker från 1600-talet. Av Ola Aronsson anpassat för att passa in i Gemlabladet.

Vi sponsrar
Gemlabladet

SÅG & MASKIN
ALVESTA 0472-146 95 *service*

ALWEX

Farmartjänst
ALVESTA
Tel. 070-655 10 89 alvesta@farmartjanst.se

**Vi bygger Gemla
förskola för 160
barn med tillhörande
matsal.**

Klart sommaren 2026.

Totalentreprenör: Hic Construction AB

FÖRSÄKRA DIN HUND OCH KATT HOS OSS

- ✓ Välj veterinärvårdsbelopp och självrisk
- ✓ Medicin, förband och rehabilitering ingår
- ✓ Lägg till tandvårdsförsäkring

Dina Försäkringar

dina.se | 0770-160 500

Vi sponsrar
Gemlabladet

mbo
VVS AB
Tel 070 366 3062

Lediga annonsplatser